

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. IV. Omitti possunt omnes denuntiationes, vel aliquæ, si fuerit probabilis suspicio, Matrimonium malitiosè impediri posse. Consuetudo requirit dispensationem Ordinarii, per se loquendo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

Innoc. ibi n. 1. Aliique asserunt, faciendas esse in Ecclesia, ubi est parentum utriusque antiqua habitatio; quia ibi melius scientur impedimenta. Et ita tenet Segura dicens, sic declarasse Cardinales, 2. p. Directorii iudicium c. 16. n. 19. Hinc infertur, non opus esse fieri in parochia, in qua est moderna habitatio. Quia id nullo jure petitur, & esset nimium multiplicare denuntiationes. Hæc ille.

57. *Servanda est consuetudo loci. Coninek. Aversa.*
Quem sequitur Coninek disp. 27. n. 50. nisi quod dicat: Credo consuetudinem habere, ut simul etiam fiant in loco, ubi de facto habitant ac contrahunt. Et hac in re laudabiles consuetudines particularium locorum servandæ sunt. Quod etiam notat Aversa q. 7. sect. 1. §. *Debentque*, in fine, dicens: Sed in hoc servanda erit consuetudo locorum, & instructio Prælatorum, juxta eorum rationabiles observantias.

Sed & hoc Pontius non negat, ut patet ex ejus verbis sup. relatis. Immo dicit: Ego quidem, si viderem Declarationem Cardinalium, istorum (intelligit Sanchium & ejus sequaces) opinioni acquiescerem. Ceterum neque lego in his, quas ediderunt Farinacius atque Rebellus, quin potius ex his, quæ excusæ habentur, ego colligo in eis tantum Ecclesiis debere fieri proclamationes, de quarum parochia sunt. Hæc ille.

58. *Sententia Aversa.*
Ego, ut dicam, quod sentio, satis probabilem video sententiam Pontii, considerando præcisè verba Concilii Tridentini; sin autem attendamus finem hujus constitutionis, sententia Sanchii apparet mihi verior: nam in illis parochiis, in quibus diutius habitant, & adhuc de facto habitant amici & consanguinei, facilius possunt detegi impedimenta, quam in illa parochia, in qua à parvo tempore habitantur, & ubi adhuc incogniti sunt.

59. *Sententia Herinx.*
Nec obstat: quod Parochus actualis habitationis debeat assistere Matrimonio; quia hæc assistentia solum requiritur ad præbendum testimonium de contracto Matrimonio, quod æquè potest præberi à Parocho unius loci, quam alterius. Unde etiam sufficit, ut alibi dictum est, alterutrum Parochum assistere, tamen si contrahentes sint diversarum parochiarum; at verò uterque Parochus debet facere denuntiationes, nisi forè, ut notat Dicastillo sup. n. 218. tam propinquæ sint parochiæ, ut in alterutra factæ sufficiant ad impedimenta manifestanda.

Optimum sanè, in his omnibus attendere ad consuetudinem loci, in quo Matrimonium contrahendum est, & secundum eam operari. Securissimum est (inquit Herinx hic disp. 5. n. 33.) ut in utroque loco fiant denuntiationes. Difficile quoque est improbare, quod tali casu habuerit praxis loco-

rum, Ordinariis probata. In rigore tamen juris videtur prior opinio (pura Pontii) verior: servato moderamine, quod dicitur ratio, ut nimirum in parochia præcedenti sit inquisitio, qualem circumstantiæ personarum exegerint; addito, si videatur, jure merito contrahentium de carentia impedimenti. Hæc ille.

Rogat aliquis; an subinde sit licitum, ut quas, vel etiam omnes denuntiationes teneat? Responso in promptu est, utpote:

CONCLUSIO IV.

Omitti possunt omnes denuntiationes, vel aliquæ, si fuerit probabilis suspicio, Matrimonium malitiosè impediri posse. Consuetudo requiritur ad compensationem Ordinarij, per se loquendo.

Primam partem expressè verbatim prævit Concil. Tridentinum sed. 24. de Matr. c. 1. dicens: *Quod si aliquando probatum fuerit suspicio Matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denuntiationes, tunc vel una tantum denuntiatio fiat; vel saltem Parocho, & duobus vel tribus vestris pro parochia Matrimonium celebratur. Id est inquit Aversa sup. sect. 2. §. *Supra eam causam* si præcederint denuntiationes, tunc vel una tantum denuntiatio fiat; vel saltem Parocho, & duobus vel tribus vestris pro parochia Matrimonium vi aut dolo, aut quocumque modo iniquo & injusto. Alioquin, si solum timeatur, quemquam consilium five suasionem & exhortationem conaturum inducere alterum ex contrahentibus, hæc diceretur malitiosè impedire. Hæc ille.*

Et Pontius sup. c. 32. n. 2. Non, nisi malitiosè impediri, qui iuste impediri non potest, filius indignæ vult nubere, etiam si non floraverit, vel sponsalia contraxerit, quæ graviora incommoda resultabunt in Matrimonio, quam ex omissione. Quare digne ter judex Ecclesiasticus perpendere debet, quibus ex causis timeatur parentes aut res impedire; solent enim in hoc tentare fraudes latere. Ita Basilius.

Præterea bene notandum est; Tridentinum non dixisse, tunc tantum posse omitti denuntiationes, quando est certum, quod impedietur malitiosè: sed quando probabilis fuerit suspicio, Matrimonium malitiosè impediri posse. Neque enim pia mater Ecclesiæ vult obligare suis præceptis merè positivis, tunc solum, quando certum grave damnum sequitur ex observatione; sed etiam, quando est probabile periculum, aut suspicio ejusdam, quod valet pro multis aliis casibus. Inque

B O N
Sac
pars

Iraque non tantum certum malitiosum impedimentum, sed etiam prudens timor seu probabilis ejus suspicio, est justa causa omittendi denuntiationes, id est, celebrandi Matrimonium iis prætermisiss.

62. Sed nunquid tali casu necessaria dispensatio Episcopi? Vel sufficit dispensatio Parochi? Sanchez sup. disp. 7. n. 17. tenet id non posse Parochum. Et probat 1. quia ante Tridentinum erat præceptum de præmittendis denuntiationibus Matrimonio, c. fin. de Claud. despons. desumpto ex Concilio Later. & tunc, secundum Omnes, non poterat Parochus dispensare; ergo nec modò, quia Tridentinum id Decretum non corrigi, sed innovat, ut constat ex illis verbis: *Sacri Concilii Lateranensis vestigiis inherendo.* Et confirmatur; quia saltem hic casus tanquam omisus relinquendus est dispositioni juris communis, l. *Commodissime*, ff. de Libe. & posth.

63. Probat 2. quia non est sensus Trid. quem contrarii intendunt; sed in verb. *Quòd si aliquando probabilis fuerit suspicio*, definit eam esse justam dispensandi causam: cujus verò arbitrio hoc subiacet, non definit ibi, sed in verb. *Deinde ante illius consummationem.* Unde ea verba; *Nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit*; utrumque casum præcedentem amplectuntur: clausula enim in fine posita, refertur ad omnia præcedentia, l. *Talis scriptura*, ff. de Legat. 1. ibi: *Hanc autem scripturam non solum ad præcedentia sola legata, sed ad universa quæ testamenta adscripta sunt extendimus. verum est.*

63. Probat 3. Quia dictio illa: *Deinde*, quæ ordinem significat, continuativè præcedentium est, ac integram causam ab illis verbis: *Quòd si aliquando*, perficit. Ita Sanchez pro sua sententia.

Quæ ante ipsum docuit Navar. lib. 4. Constat. tit. de Claudest. despons. Conf. 1. & Alii plures ibi citati: quibus adde Pontium sup. c. 31. n. 2. Averfam sup. §. *Communis tamen sententia*, & Coninck Disp. 27. n. 53. Quia (inquit hic Auctor) non videtur Concilium rem tantam arbitrio Parochorum commisisse, qui sæpè sunt homines indocti, & qui facile quovis casu permitterent sibi persuaderi, tale periculum subesse.

64. Eandem rationem assertit Gutierrez Canon. nic. qq. l. 1. c. 19. n. 2. ubi diffusè probat illam sententiam, dicens: Ad Ordinarium pertinet causæ cognitionem adhibere, an prædicta suspicio probabilis sit, quòd Matrimonium malitiosè impediretur, si tot præcesserint denuntiationes, atque suo iudicio hoc discernere. Parochus autem in hoc facile deciperetur, atque suorum contemplatione parochianorum, ac precibus eorum allectus, propè semper id iudicaret expedire, & ab-

que denuntiationibus præcedentibus omnia Matrimonia celebraret: hoc autem manifestè est contra mentem Concilii, quæ facili negotio defraudaretur, si contrariam sententiam admitteremus; & cum causa hæc sit magni ponderis, non cuilibet Parocho (quorum major pars ignorat discernere, quando omitti hujusmodi denuntiationes debeant) remittitur; sed tota gravi & prudenti Ordinariorum est iudicio commissa.

Præterea: nullibi expressè decretum videmus, ut Parochus causæ cognitionem atque decisionem judicialem hac in re sibi vindicare possit, adversus auctoritatem & jurisdictionem Ordinarii, cui injuria profecto fieri videretur, atque in contemptum sui quodammodo verteretur, si Parochus solus id facere posset, haberetque eandem jurisdictionem exteriorem; hujus saltem respectu quam Ordinarius ipse: hoc autem absurdum videretur, nulloque modo tolerandum.

Insuper; eadem ratio, quæ militat, ut Ordinarius possit expedire judicare, ut omnino præfatæ denuntiationes remittantur ante consummationem Matrimonii, quod expressè sit Concilium, ipsamet vertitur ut etiam ante celebrationem id judicare debeat, existente probabili suspitione de Matrimonio malitiosè impediendo, si tot præcessissent mentiones: nec differentiæ ratio probabilis inter unum & alterum casum reddi potest.

66. Quia etsi sit minus differre denuntiationes, quam illas in totum auferre; quare videbatur prius licere Parocho, secundum verò minimè, atque proinde hanc rationem diversitatis posse rectè constitui inter utrumque casum; attamen cum in priori requiratur causæ cognitio, eaque expressè à Concilio Parocho concessa non fuerit, sed hoc ipsum reliquerit in juris communis dispositione; relicta censetur in dubio Ordinario, qui suam intentionem circa hoc, cæteraque suæ potestatis, jure communi fundatam habet. Hucusque Gutierrez.

67. Ego autem non clarè video; quomodo hæc doctrina efficaciter probetur, aut probari possit præcisè ex verbis Concilii Tridentini; cum, salvo meliori, in casu proposito nulla omnino requiratur dispensatio: nam ipsum Tridentinum cum excipit à generali sua constitutione, ac si diceret: *Præcipio ut in posterum præmittantur denuntiationes, præterquam dum probabilis fuerit suspicio, Matrimonium malitiosè impediri posse.* Quis non videt, præceptum hoc non obligare, seclusà omni dispensatione, hoc ipso quòd Pastor vel alius quilibet prudenter iudicat, Matrimonium malitiosè impediri posse?

Ex quo patet responsio ad primam probationem Sanchii; concedo quippe, Parochum, sicut ante Tridentinum non poterat dispensare,

65. Secundò

Tertiò

66. Occurrit objectioni.

67. Non videtur hæc doctrina ex verbis Trid. efficaciter probari.

Resp. ad 1. probationem Sanchez.

sare, ita nec modò posse. Ergo non potest omittere denuntiationes, quando probabilis est suspicio Matrimonium malitiosè impediri posse, negatur Consequentia; quia hoc ipso, seclusà omni dispensatione, præceptum denuntiandi minimè obligat, cum pro illo casu non sit latum, nec unquam talis casus fuerit materia illius præcepti.

68. *Resp. ad 2.* Similiter respondeo ad 2. probationem: Concilium ne vel minimo verbo significare, illam esse iustà causam dispensandi; sed vult, quòd in illo casu lex non obliget, siue potiùs, quòd lex illum casum non comprehendat, quæ multum sunt diversa. Nam dispensatio est relaxatio juris in casu particulari, in quo alioquin jus obligaret; jam autem in casu proposito, jus Tridentini nunquam obligavit; quia expressè illum casum excipit.

Parochus hic non dispensat, sed potius Concil. Frid. Unde si hic est aliqua dispensatio, potiùs dispensatio in præcepto Concilii Lateranensis, quòd generaliter præcipit, Matrimonium publicari per Presbyteros, nullà factà mentione malitiosi impedimenti, quàm in præcepto Concilii Tridentini. Adedque Parochus hic non dispensat, sed potiùs Concilium Tridentinum, excipiens à generali præcepto Concilii Lateranensis præfatum casum.

69. *Quid Parochus hic faciat.* Quid ergo Parochus hic facit? Respondeo: iudicat Tridentinum in illo casu non obligare; siue iudicat, hunc esse casum, quem Tridentinum exceptit. Ubi autem istud iudicium vel in Tridentino, vel in iure communi reservatur Episcopo? Nam (inquit Dicastillo disp. 3. n. 262. ubi tenet, Parochum posse omittere denuntiationes in casu proposito, absque facultate Ordinarii) ut legenti constabit, antequam arbitrium Ordinarii (Tridentinum) requireret (quòd solum requisivit, ut omninò omitterentur denuntiationes) loquens solum de Parocho, præmissuro denuntiationes, dixit: *Quòd si aliquando probabilis fuerit suspicio, Matrimonium malitiosè impediri posse &c.* subjungit: *Tunc vel una tantum denuntiatio fiat, vel saltem Parocho & duobus vel tribus testibus presentibus Matrimonium celebretur &c.*

70. *Notabile quoddam.* Ubi adverto, in quibusdam libellis Coloniae impressis, gryphicis characteribus loco illius particulæ, *Vel*, dum dicitur: *Vel saltem Parocho &c.* haberi particulam: *U;* atque aded tolli eam partem disjunctivæ orationis: in correctis tamen exemplaribus in folio, præsertim in Romana editione Apostolicæ Typographiæ, Pauli 5. auctoritate factà anno 1612. haberi particulam: *Vel*, ut sensus sit disjunctivus, ita ut unum, aut aliud fiat, nempe, vel unam præmittere denuntiationem ante contractum, si ea suspicio sit; vel si neque hæc præmittatur, *Saltem duobus vel tribus testibus presentibus &c.* in quo nulla fit mentio Ordinarii; neque tollitur facultas,

ut tunc non possit omitti, etiam unicus

Hæc ille.

Si dixeris cum Sanchio sup. in 2. probatione: sufficit quòd fiat mentio Ordinarii in sequenti versu, ibi: *Nisi Ordinarius ipse sit* clausula enim in fine posita refertur ad conditionem præcedentia.

Respondetur: id verum esse, quando nium est eadem ratio: hic autem est diversitas, quia, ut bene sup. advertit Gutierrez, nium est differre denuntiationes, quàm illas tantum auferre. Supponit itaque Concilium quòd periculum malitiosi impedimenti causa per se sufficiens, ut absque illa dispensatione denuntiationes non obligent ante Matrimonium; iudicium autem causæ sufficientis, ut etiam ante consummationem Matrimonii omittantur, relinquit iudicio Ordinarii.

Nec obstat; quòd supra dicebat Gutierrez, cognitionem causæ non esse concilii præcepto, adedque relictam in iura ordinarii dispositione; quia ostendit debet hinc doctor, cognitionem causæ in hoc casu iure communi competere Episcopo, quòd hic non ostendit.

Ponamus casum; quòd Ecclesia contra illius quibus diebus præcipiat jejunium omnibus, exceptis prægnantibus, celesse cognitionem huius causæ iure communi competere Episcopo, & mulierem obligatam esse jejunio, donec Episcopus cognoverit de prægnantibus, eam esse prægnantem? Nonne de facto homines solvant jejunium ob varias causas, quarum Episcopus nullam habet cognitionem?

Prorsus sufficit iudicium consuetudine prudentis de sufficientia causæ, per se extra inquam, excusantis, absque Superioris dispensatione. Jam autem contemditur dispensatio & Alii, causam positam in Tridentino, sufficere absque dispensatione, denuntiationes omittantur, quantum coloratur verbis Tridentini; & idem sufficere præceptum Parochi, aut alterius cuiuscumque præcepti de existentia illius causæ.

Neque Parochi plerumque tam abiciunt sunt, aut saltem non deberent esse tantum acti, ut non possint de ea prudentes iudicare, si non per se, saltem per alios. Quòd si prudenter aliquando procedant, poterunt de Episcopo desuper corripi & puniri. Quòd si aliquando major prudentia potest esse necessaria, ut Parochus iudicet, an expediat dare licentiam assiltendi, quàm ut cognoscatur malitiosum impedimentum: & tamen quòd docet Parochum non posse istud dispensare, sed illud iudicium reservatum esse soli Episcopo? Quis unquam dixit, tali casu licentiam Episcopum posse dare licentiam assiltendi?

74. Quid ergo ad 3. probationem Sanchez? Respondeo: dictionem illam: *Deinde*, esse quidem continuativam præcedentium, sed tamen non propterea facere unam ac integram causam, nisi quando in præcedentibus militat eadem ratio; jam autem ostendimus, diversam esse rationem, & iterum ostendo; quia in vers. *Deinde*, sermo est de propria dispensatione in denuntiationibus, faciendis ante consummationem Matrimonii, prius contracti sine denuntiationibus. Porro in vers. *Quòd si aliquando*, loquitur Concilium de denuntiationibus præmittendis Matrimonio contrahendo, & causam omittendi allegat, quæ Matrimonio jam contracto, omnino cessat; nam Matrimonium, quod jam contractum est, amplius malitiosè impediri nequit.

Fatemur itaque, Parochum nullatenus posse dispensare in casu vers. *Deinde*; dicimus tamen, non posse efficaciter probari ex verbis Concilii Tridentini, Parochum non posse omittere denuntiationes in casu vers. *Quòd si aliquando*, sine licentia Ordinarii.

75. Si dixeris: Decretum Concilii procedit non solum in causa ista suspicionis, sed etiam in aliis causis; ergo posset in omnibus sua auctoritate Parochus prætermittere denuntiationes. Respondeo N. C. quia in aliis causis requiritur dispensatio; non autem in causa suspicionis.

Dixi consulto: *Ex verbis Concilii Tridentini*; quia ut habet ultima pars Conclusio- nis: *Consuetudo requirit licentiam Ordinarii, per se loquendo*; id est, extra casum necessitatis. Quippe necessitas non habet legem humanam, & sicut aliæ leges humanæ per se cessant in extrema aut gravi necessitate, in qua earum observatio superat communem hominum fragilitatem; ita etiam præsens lex, de qua disputamus.

76. Neque hoc negat Sanchez, sed expressis verbis concedit ead. disp. n. 15. ubi sic ait: *Quæstio 2. an possit Parochus in aliquo eventu remittere denuntiationes, seu in illis dispensare?* Et ut certa ab incertis secer- namus, non intelligitur præsens quæstio, quando esset periculum in mora, ut in articulo mortis, de hoc enim disputabo disp. 10. n. 27. sed præsens quæstio est, ubi non est tale periculum in mora.

In qua quidem quæstione ipse resolvit, Parochum non posse remittere denuntia- tiones, attentis verbis Concilii Tridentini; nos autem posse, nisi obstet contraria cor- suetudo, & nisi obstaret Rituale Romanum Tit. de Sacramento Matrimonii.

77. Hæc sunt verba ejus: *Quòd si aliquando probabilis fuerit suspicio (vel alia rationabilis causa subit arbitrio Episcopi) Matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint de*

denuntiationes; tunc de licentia Ordinarii vel una tantum fiat denuntiatio, vel saltem Parocho & duobus vel tribus testibus præsentibus Matrimonium celebretur. Deinde, ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiant, ut si aliqua subsint impedimenta, facilius de- tegantur, nisi aliter Ordinarius ipse expedire judicaverit. Ita Rituale.

Benè autem in fine addit: *Quæ omnia ferè ex sacri Concilii Tridentini Decretis desumpta &c.* quia reverà non omnia desump- ta sunt; quia in Concilio non dicitur: *Tunc de licentia Ordinarii vel una tantum &c.* sed simpliciter: *Tunc vel una tantum &c.*

Cæterùm quia Paulus 5. in Bulla: *Apo- stolicæ Sedis*, præfixa Rituali; *Hortatur in Domino Vener. Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos & dilectos Filios eorum Vicarios, nec non Abbates, Parochos universos, ubique locorum existentes, & Alios, ad quos spectat, ut in posterum tanquam Ecclesie Romanæ filii, ejusdem Ecclesie omnium Marris & Magistræ auctoritate consti- tuto Rituali, in sacris functionibus utantur; & in re tanti momenti, quæ Catholica Eccle- sia, & ab ea probatus usus antiquitatis sta- tuit, inviolatè observent*; hinc & noshorta- mur omnes Parochos, ne in casu propo- sito denuntiationes omittant, nisi de licen- tia Ordinarii, excepto semper casu neces- sitatis.

79. Si (inquit Aversa q. 7. sect. 2.) non pateret aditus ad Superiorem, & interim ur- geret necessitas Matrimonii contrahendi, ac periculum esset in mora, & causa sit talis, ex qua deberet ac teneretur Superior dispensare, tunc quidem communiter ad- mittunt, posse Parochum ex officio, præ- termittis denuntiationibus, vel in parte, vel in toto, prout necessitas postulat, as- sistere tali Matrimonio: nempe juxta alias regulas & exempla, de benignitate juris & interpretatione legis.

Ut etiam, si imminet aliquod grave dam- num ipsi Parocho, nisi aliquorum Matrimo- nio statim absque denuntiationibus præ- viis assistat, utpote si aliquis illi commi- naretur mortem, aut depredationem, dum- modò non in odium & contemptum Ec- clesiastici præcepti, posset similiter assiste- re; quia nimirum leges positivæ non obli- gant cum tanto rigore & periculo. Hæc ille.

80. Quia tamen (inquit Herinx hic disp. 5. num. 38.) est res publica; non debet Paro- chus id facillè praticare; tum ob pericu- lum abusum; tum, quia difficultatem pateretur in foro Episcopali, ad se justifi- candum; tum, quia plures non sunt satis prudentes, ut per se ipsos judicent de suffi- cientia fundamenti ad utendum Epykiâ.

D d d d d Aliun-

78. ideoque à Parochis videtur pe- tendi.

79. Opinio A- versa, in ne- cessitate Pa- rochum pos- se assistere prætermittis denuntia- tionibus.

80. Non debet Parochus id facillè prac- ticare, ex Herinx.

Aliundè quoque valdè utilis est lex ista bono communi, cujus dispensatio nimis facilis, parit frequenter in Republica Christiana non levìa incommoda; ut idcirco ipsi Hæretici vicini, sint sine comparatione rigidiores Catholicis in observantia proclamationum. Quod meritò ponderent Ordinarii, quorum alioquin iudicio & prudentiæ relinquatur arbitranda causæ sufficientia. Hæc ille.

Si autem à me quæritur; quis hic censetur Ordinarius, qui possit in dicta lege denuntiationum dispensare? Respondeo:

CONCLUSIO V.

Dispensant in denuntiationibus Episcopus, vel habens jurisdictionem Episcopalem.

81. *Inferior non potest de se dispensare in lege Superioris, ex Clem. 2. de Elect.*
Communitè docetur in Tract. de LL. inferiorem non posse dispensare in lege Superioris, nisi in casibus sibi concessis. Probatur autem ex Clem. Ne Romani, 2. de Elect. ibi: Nos inter cætera præcipuè attendentes, quòd lex Superioris per inferiorem tolli non potest, opinionem astruere (sicut accepimus) satagemem, quòd Constitutio felicis recordationis Gregorii Papæ decimi Prædecessoris nostri, circa electionem præfatam edita in Concilio Lugdunensi, per cæterum Cardinalium Romana Ecclesiæ (ipsa vacante) modificari possit, corrigi vel immutari, aut quidquam ei detrabi sive addi, vel dispensari quomodolibet circa ipsam, vel aliquam ejus partem, aut eidem etiam renuntiari per eum, tanquam veritatis non consonam, de Fratrum nostrorum consilio reprobamus. Et cap. 6. de Major. & obed. sic incipit: Cum inferior Superiorem solvere nequeat vel ligare, sed Superior inferiorem liget regulariter & absolvat.

82. *Probatur etiam ex juris re civili.*
 Adde l. 1. Cod. de LL. Inter aequitatem jusque interpositam interpretationem, nobis solis, & oportet, & licet inspicere. Ita Imperator Constantinus. Et Imperator Justinianus: l. fin. cod. Definimus omnem Imperatorum legum interpretationem, sive in precibus, sive in iudiciis, sive alio quocumque modo factam, ratam & indubitam haberi. Si enim in præsentem leges condere soli Imperatori concessum est, & leges interpretari soli dignum imperio esse oportet. In quibus legibus reservatur interpretatio authentica Constitutionum Imperialium ipsis Imperatoribus. Quanto magis censerì debeat reservata dispensatio?

83. *Probatio ex ratione. Suarez.*
 Et ratio est inquit Suarez lib. 6. de leg. cap. 14. num. 4. quia inferior non potest irritare vel impedire voluntatem Superioris, non solum ipso invito, sed etiam ipso non consentiente; ergo non potest

dispensare in lege ejus, propter solum prohibitionem specialem; sed necessitas est positiva concessio per voluntatem preffam, vel saltem tacitam, aliquo consentienti modo significatam.

Antecedens patet; tum ratione, quia inferior virtus non potest antea dire superiori; tum ratione moralium, quod rectitudo gubernationis postulat, ut auctoritas Superioris prævaleat contra voluntatem inferioris; nisi Superior ipse eam ad hoc autem necesse est, ut tollat personam voluntatem, quod non fit nisi per positivum consensum vel concessionem. Consequentia verò clara est; quia dispensatio auferit voluntatem Superioris, sed non potest esse & tum ejus in particulari materia.

Confirmatur; quia dispensatio est actus jurisdictionis: sed inferior in se non habet jurisdictionem circa legem superioris, nec circa personas eius, immo licet in eis talem subjectionem tractando, quia est altioris rationis, ut de hac causa; ergo non habet iurisdictionem dispensandi in lege Superioris, nec concedatur. Hæc ille. Quæ hoc non consent ad nostrum propositum.

Itaque attento iure antiquo, & solum contrariâ consuetudine, Episcopus non poterat dispensare, nisi in casu urgenti necessitatis, quando esset periculum in mora, ne denuntiationes præmitterentur Matrimonio, quia erant præcepta in Concilio Generali Lateranensi, & ne tacite quidem Episcopus erat concessa potestas in eis dispensandi.

Hodie autem potest Episcopus in dispensare; quia hoc illis conceditur Tridentinum sess. 24. de Matrim. cap. 1. ibi: Deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesiis fieri, ut si subsint impedimenta, facilius detegantur. Ordinarius ipse expedire iudicaverit. Et denuntiationes remittantur: quod sententia & iudicio sanctæ Synodæ confirmatur.

Et quævis ibi Concilium expressè solum loquatur de denuntiationibus tendis consummationi Matrimonii, quod ante contractum Matrimonium impetitionem malitiosi impedimenti, non fuerunt; equidem, ut dicit Reg. Cui licet quod est plus, licet utique minus. Et cui conceditur quod est plus, etiam tacite conceditur quod est minus eodem genere; jam autem plus est remittere absolute omnes denuntiationes, quam ante consummationem Matrimonii, quod solum eas remittere ante contractum Matrimonii, ut clarum est; ergo cui illud conceditur, etiam hoc tacite censetur concessum.